

Związek małżeński a konkubinaty

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Animacja](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Tomáš Tožička, *Małżeństwo jest już martwą instytucją*, tłum. Olga Słowik, dostępny w internecie: krytykapolityczna.pl [dostęp 26.09.2019 r.].
- Źródło: Janusz Gajda, Jan Winiarz, *Prawo rodzinne*, Warszawa 2001, s. 37.
- Źródło: Bartłomiej Oksznis, *Pojęcie konkubinatu w świetle polskiej doktryny i orzecznictwa*, „Miscellanea Historico-Juridica” 2014, nr 2, t. 13, s. 206.

- Źródło: *LAT – razem, ale osobno*, 16.12.2007 r., dostępny w internecie: menway.interia.pl [dostęp 10.01.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. 1997, nr 88, poz. 553)*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 6.07.2020 r.].

Związek małżeński a konkubinat

Źródło: domena publiczna.

„(...) przyrzekam, że uczynię wszystko, aby nasze małżeństwo było zgodne, szczęśliwe i trwałe”.

To fragment formuły, której wypowiedzenie, prawdopodobnie, czeka cię w przyszłości, chyba że zdecydujesz się na bycie singlem lub na wolny związek (konkubinat), a nie na małżeństwo. Może ci się wydawać, choćby z racji rosnącej liczby rozwodów, że formuła przysięgi małżeńskiej traci na wartości. Ale czy na pewno? W tej lekcji poszukasz odpowiedzi na to pytanie. Dowiesz się, jakie uprawnienia przysługują małżonkom, jakie na nich spoczywają obowiązki i czym się pod tym względem różnią od tworzących związek osób stanu wolnego. I co najważniejsze – zobaczysz, jakiej ochronie prawnej podlega małżeństwo, a jakiej ochrony pozbawiony jest konkubinat.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz cechy dwóch rodzajów związków: małżeństwa i konkubinatu.
- Wyjaśnisz problemy związane z realizacją różnych funkcji rodziny w Rzeczypospolitej Polskiej.

- Wykorzystasz istniejące przepisy prawa do porównania poziomu ochrony, jaką państwo polskie roztacza nad małżeństwem w porównaniu z wolnymi związkami.

Przeczytaj

Małżeństwo

W przepisach prawnych Rzeczypospolitej Polskiej brak jest definicji małżeństwa. Jego cechy definicyjne można wywieść pośrednio z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, z Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz z wielu norm szczegółowych regulujących prawa i wzajemne obowiązki małżonków. Wynika z nich, że małżeństwo to związek określany w kilku wymiarach:

Z treści przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego można wyprowadzić kilka istotnych [definiensów](#) małżeństwa: jest ono trwałym (ale nie nierozzerwalnym) i legalnym związkiem zawartym zgodnie z przepisami prawa w celu wspólnego pożycia i dobra założonej przez małżonków rodziny. By zawrzeć związek małżeński, kobieta i mężczyzna muszą dopełnić formalności przewidzianych prawem, a przede wszystkim być osobami wolnymi i pełnoletnimi (przez zawarcie małżeństwa pełnoletność za zgodą sądu opiekuńczego może uzyskać kobieta, która ukończyła 16 lat; art. 10 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Związki małżeńskie i partnerskie w Europie

Kraj: Polska

Wartość: 0

Kraj: Litwa

Wartość: 0

Kraj: Łotwa

Wartość: 0

Kraj: Białoruś

Wartość: 0

Kraj: Ukraina

Wartość: 0

Kraj: Mołdawia

Wartość: 0

Kraj: Słowacja

Wartość: 0

Kraj: Bułgaria

Wartość: 0

Kraj: Serbia

Wartość: 0

Kraj: Czarnogóra

Wartość: 0

Kraj: Grecja

Wartość: 0

Kraj: Włochy

Wartość: 0

Kraj: Szwajcaria

Wartość: 0

Kraj: Estonia

Wartość: 0

Kraj: Austria

Wartość: 0

Kraj: Czechy

Wartość: 0

Kraj: Węgry

Wartość: 0

Kraj: Słowenia

Wartość: 0

Kraj: Chorwacja

Wartość: 0

Kraj: Francja

Wartość: 0

Kraj: Hiszpania

Wartość: 0

Kraj: Portugalia

Wartość: 0

Kraj: Belgia

Wartość: 0

Kraj: Niderlandy

Wartość: 0

Kraj: Niemcy

Wartość: 0

Kraj: Dania

Wartość: 0

Kraj: Finlandia

Wartość: 0

Kraj: Szwecja

Wartość: 0

Kraj: Norwegia

Wartość: 0

Kraj: #463DB7

Wartość: 0

Kraj: Wielka Brytania

Wartość: 0

Kraj: Irlandia (z wyj. Irlandii Północnej)

Wartość: 0

Kraj: Luksemburg

Wartość: 0

Kraj: Liechtenstein

Wartość: 0

Kraj: Rosja

Wartość: 0

Jakie małżeństwa i związki możliwe były w Europie w 2019 roku? Wyjaśnij, skąd twoim zdaniem biorą się różnice w rozwiązaniu kwestii małżeństw w poszczególnych krajach europejskich.

Oprac. na podst. *Status prawny związków osób tej samej płci w Europie*, wikipedia.org.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Konkubinat

W literaturze prawniczej i w orzecznictwie nie ma ustalonej definicji konkubinatu. W poszczególnych ustawach określa się najczęściej konkubinat przez wspólne pożycie.

Na przykład Kodeks karny tak definiuje osobę bliską:

” Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. 1997, nr 88, poz. 553)

Art. 115 § 11. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

Źródło: *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. 1997, nr 88, poz. 553)*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 6.07.2020 r.].

Przepisy prawa polskiego nie określają również płci partnerów pozostających we współżyciu. Umożliwia to szeroką interpretację konkubinatu jako związku heteroseksualnego lub jedнопłciowego. Najczęściej jednak w doktrynie prawnej wyróżnia się konstytutywne cechy konkubinatu w odniesieniu do małżeństwa.

Konkubinaty w tym ujęciu jest to związek:

- względnie trwałe;
- nieformalny;
- monogamiczny, heteroseksualny, który nie został zalegalizowany zgodnie z istniejącymi regulacjami prawnymi;
- podobnie jak małżeństwo, definiowany przez więź duchową (emocjonalną), fizyczną oraz materialną (wspólne zamieszkiwanie i gospodarstwo domowe).

W polskim prawie konkubinaty jest synonimem [kohabitacji](#), czyli współzamieszkiwania i wspólnego prowadzenia gospodarstwa domowego. W praktyce orzecznictwa nie są uwzględniane inne formy współżycia (np. [związki LAT](#), związki partnerskie jedнопłciowe, związki [poligamiczne](#), osoba jednocześnie pozostająca w związku małżeńskim i w konkubinacie), podobnie jak komuny zakładające współżycie wielu osób.

Małżeństwo a konkubinaty

Szerokie ujmowanie konkubinatu, widoczne w orzecznictwie polskich sądów powszechnych, sprawia wrażenie, że konkubinaty od małżeństwa różni tylko sam akt zawarcia małżeństwa, będący czynnością prawną. Dopiero dogłębne porównanie obu tych instytucji ujawnia rzeczywiste różnice, jakie między nimi istnieją.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

definiens

(z łac. – to, co definiuje); jest to ta część definicji, która określa obiekt definiowany

dominantes

jeden ze wskaźników stosowanych w badaniu poziomu religijności; jest to odsetek katolików uczęszczających na niedzielą mszę wśród wszystkich osób deklarujących się jako wierzące

kohabitacja

(z łac. *habitare* – mieszkać, *com* – wspólnie); współzamieszkiwanie partnerów bez zawarcia formalnego związku małżeńskiego w sposób zdefiniowany przez konkretną społeczność; jeśli pojawią się dzieci, wtedy mamy rodzinę, brak dzieci oznacza pozostawanie w związku partnerskim; kwestia liczby osób i ich płci jest problemem wtórnym

konkubinat

nieformalny związek dwóch osób, pozostających w pożyciu, bez usankcjonowania w świetle prawa jako małżeństwo

małżeństwo

kulturowo uznany związek dwóch osób, najczęściej mężczyzny i kobiety, zwanych małżonkami, który ustanawia prawa i obowiązki między nimi, jak również między nimi i ich dziećmi, a także między nimi i ich powinowatymi

poligamia

(ze stgr. *polygamia*, od *polys* – liczny, i *gameo* – zawieram małżeństwo; wielomałżeństwo); małżeństwo lub związek z więcej niż jedną osobą w tym samym czasie; w ramach poligamii są wyróżniane:

- **poliandria** – związek jednej kobiety z wieloma mężczyznami
- **poligynia** – jeden mężczyzna ma wiele partnerek

związek partnerski

uznany prawnie związek dwóch osób

związek typu LAT

(z ang. *living apart together*); relacja, której strony pozostają w bliskim i intymnym pożyciu, ale mieszkają osobno i nie traktują tego jako stanu przejściowego

Animacja

Polecenie 1

Zapoznaj się z animacją i wykonaj zadanie.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D3D5aV4nu>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału Czego Jaś i Marysia nie wiedzieli, zakładając rodzinę i rezygnując z zawarcia małżeństwa.

Ćwiczenie 1

Przygotuj argumenty do dyskusji na temat: „Czy państwo polskie wystarczająco dba o dobro rodziny”.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż polski dokument prawny, w którym znajduje się definicja małżeństwa.

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Zarówno małżeństwo, jak i konkubinat w polskim porządku prawnym są związkami monogamicznymi.	☐	☐
Mężczyzna ma prawo zażądać badań genetycznych przy sądowym ustalaniu ojcostwa zarówno wtedy, kiedy dziecko, którego dotyczy spór, urodziło się w związku małżeńskim, jak i poza nim.	☐	☐
Zamieszkiwanie małżonków w dwóch różnych miejscach przekształca małżeństwo w konkubinat.	☐	☐
Obecnie w Europie małżeństwa jedнопłciowe dozwolone są prawnie tylko w krajach skandynawskich.	☐	☐
Konkubent nie jest	☐	☐

powinowatym brata
swojej konkubiny.

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z wykresami i wykonaj polecenie.

Stosunek Polaków do rozwodów w odniesieniu do ich udziału w praktykach religijnych

udział_w praktykach_religijnych : Kilka razy w tygodniu

jestem_zdecydowanym(a)_przeciwnikiem(czką)_rozwodów,_bez_względu_na_sytuację :
nie_popieram_rozwodów,_ale_dopuszczam_je_w pewnych_sytuacjach : 51

jestem_zwolennikiem(czką)_rozwodów._uważam,_że_jeśli_oboje_małżonkowie_zdecyd
: 4

udział_w praktykach_religijnych : Raz w tygodniu

jestem_zdecydowanym(a)_przeciwnikiem(czką)_rozwodów,_bez_względu_na_sytuację :
nie_popieram_rozwodów,_ale_dopuszczam_je_w pewnych_sytuacjach : 59

jestem_zwolennikiem(czką)_rozwodów._uważam,_że_jeśli_oboje_małżonkowie_zdecyd
: 22

udział_w praktykach_religijnych : 1–2 razy w miesiącu

jestem_zdecydowanym(a)_przeciwnikiem(czką)_rozwodów,_bez_względu_na_sytuację :
nie_popieram_rozwodów,_ale_dopuszczam_je_w pewnych_sytuacjach : 60

jestem_zwolennikiem(czką)_rozwodów._uważam,_że_jeśli_oboje_małżonkowie_zdecyd
: 31

udział_w praktykach_religijnych : Kilka razy w roku

jestem_zdecydowanym(a)_przeciwnikiem(czką)_rozwodów,_bez_względu_na_sytuację :
nie_popieram_rozwodów,_ale_dopuszczam_je_w pewnych_sytuacjach : 44

jestem_zwolennikiem(czką)_rozwodów._uważam,_że_jeśli_oboje_małżonkowie_zdecyd
: 46

udział_w praktykach_religijnych : W ogóle nie uczestniczy

jestem_zdecydowanym(a)_przeciwnikiem(czką)_rozwodów,_bez_względu_na_sytuację :
nie_popieram_rozwodów,_ale_dopuszczam_je_w pewnych_sytuacjach : 30

jestem_zwolennikiem(czką)_rozwodów._uważam,_że_jeśli_oboje_małżonkowie_zdecyd
: 57

Stosunek do rozwodów w odniesieniu do udziału w praktykach religijnych.

Oprac. na podst. CBOS, *Stosunek Polaków do rozwodów*, Komunikat z badań 7/2019, cbos.pl

[dostęp: 5.11.2020 r.].

Wartości w procentach, pominięto odpowiedzi „mam inne zdanie” oraz „trudno powiedzieć”.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Wskaźnik dominantes w Polsce w latach 1980–2017 (w proc.)

rok : 1980

dominantes : 51,0%

rok : 1981

dominantes : 52,7%

rok : 1982

dominantes : 57,0%

rok : 1983

dominantes : 51,2%

rok : 1984

dominantes : 52,2%

rok : 1985

dominantes : 49,9%

rok : 1986

dominantes : 52,9%

rok : 1987

dominantes : 53,3%

rok : 1988

dominantes : 48,7%

rok : 1989

dominantes : 46,7%

rok : 1990

dominantes : 50,3%

rok : 1991

dominantes : 47,6%

rok : 1992

dominantes : 47,0%

rok : 1993

dominantes : 43,1%

rok : 1994

dominantes : 45,6%

rok : 1995

dominantes : 46,8%

rok : 1996

dominantes : 46,6%

rok : 1997

dominantes : 46,6%

rok : 1998

dominantes : 47,5%

rok : 1999

dominantes : 46,9%

rok : 2000

dominantes : 47,5%

rok : 2001

dominantes : 46,8%

rok : 2002

dominantes : 45,2%

rok : 2003

dominantes : 46,0%

rok : 2004

dominantes : 43,2%

rok : 2005

dominantes : 45,0%

rok : 2006

dominantes : 45,8%

rok : 2007

dominantes : 44,2%

rok : 2008

dominantes : 40,4%

rok : 2009
dominantes : 41,5%

rok : 2010
dominantes : 41,0%

rok : 2011
dominantes : 40,0%

rok : 2012
dominantes : 40,0%

rok : 2013
dominantes : 39,1%

rok : 2014
dominantes : 39,1%

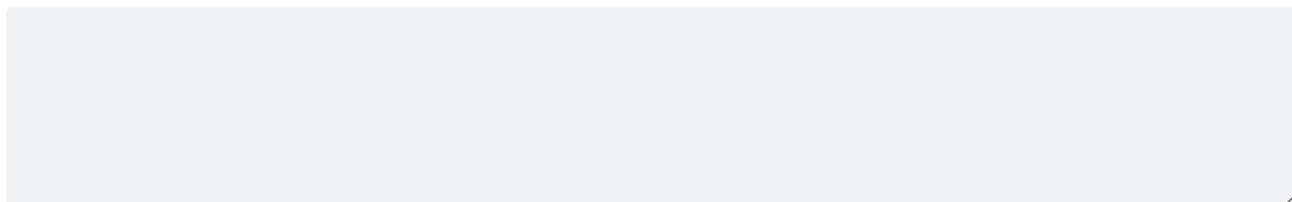
rok : 2015
dominantes : 39,8%

rok : 2016
dominantes : 36,7%

rok : 2017[3]
dominantes : 38,3%

Oprac. na podst. *Dominantes i communicantes w Polsce*, pl.wikipedia.org [dostęp: 07.01.2020].
Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Uzasadnienie:

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się komentarzem do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz wykonaj polecenie.

” Jan Winiarz, Janusz Gajda

Prawo rodzinne

[Małżeństwo to] trwały stosunek prawny łączący zwykle dożywotnio mężczyznę i kobietę, którzy z zachowaniem konstytutywnych przesłanek przewidzianych w przepisach KRO dokonali czynności prawnej zawarcia małżeństwa i w następstwie jej dokonania stali się równouprawnionymi podmiotami kompleksu praw i obowiązków małżeńskich w celu optymalnej realizacji funkcji społecznych założonej przez ich związek rodziny.

Źródło: Janusz Gajda, Jan Winiarz, *Prawo rodzinne*, Warszawa 2001, s. 37.

Zapoznaj się z fragmentem tekstu i wykonaj polecenie.

” Bartłomiej Oksznis

Pojęcie konkubinatu w świetle polskiej doktryny i orzecznictwa

W orzecznictwie zaś konkubinaty określany bywa jako:

- 1) stabilna, faktyczna wspólnota osobisto-majątkowa dwojga osób bez względu na ich płeć;
- 2) prawnie nieuregulowana, trwała wspólnota życiowa mężczyzny i kobiety.

W związku z czym wskazuje się, że konkubinaty to:

- a) związek mężczyzny i kobiety,
- b) związek trwały,
- c) charakteryzujący się pożyciem analogicznym jak w małżeństwie,
- d) istniejący przy braku zdarzenia prawnego regulującego ten związek.

Zewnętrznym przejawem wymienionej trwałości i pożycia są: współżycie fizyczne, wspólne zamieszkiwanie i wspólne prowadzenie gospodarstwa domowego.

Źródło: Bartłomiej Oksznis, *Pojęcie konkubinatu w świetle polskiej doktryny i orzecznictwa*, „Miscellanea Historico-Juridica” 2014, nr 2, t. 13, s. 206.

Uzasadnienie:

Zapoznaj się z fragmentem materiału prasowego i wykonaj polecenie.

” *LAT – razem, ale osobno*

Alternatywnym rozwiązaniem wobec tradycyjnego małżeństwa jest związek typu LAT. Skrót ten pochodzi od pierwszych liter jego angielskiej nazwy *living apart together*, którą na język polski można przetłumaczyć jako: bycie osobno razem. Skąd ta, wydawałoby się absurdalna, nazwa?

Związek typu LAT odnosi się do ludzi, którzy nawet na wysokim poziomie emocjonalnego zaangażowania nie decydują się na zamieszkanie razem. Nie dotyczy zatem początkowego stadium związku, ale trwałych, stabilnych relacji. W związkach typu LAT mogą nawet być osoby związane ze sobą stosunkiem małżeńskim. Decydują się na utrzymywanie dwóch mieszkań. Szacuje się, że w wysoko rozwiniętych krajach europejskich w takich związkach żyje prawie 15 proc. par.

Źródło: *LAT – razem, ale osobno*, 16.12.2007 r., dostępny w internecie: menway.interia.pl [dostęp 10.01.2020 r.].

Uzasadnienie:

Dla nauczyciela

Autor: Justyna Szymańska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie, Wiedza o społeczeństwie 2022, Historia i teraźniejszość

Temat: Związek małżeński a konkubinaty

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

I. Człowiek i społeczeństwo.

Uczeń:

2) charakteryzuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – współczesne typy rodziny; wyjaśnia problemy związane z realizacją różnych funkcji rodziny w Rzeczypospolitej Polskiej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje cechy dwóch rodzajów związków: małżeństwa i konkubinatu;
- wyjaśnia problemy związane z realizacją różnych funkcji rodziny w Rzeczypospolitej Polskiej;
- wykorzystuje istniejące przepisy prawa do porównania poziomu ochrony, jaką państwo polskie roztacza nad małżeństwem w porównaniu z wolnymi związkami.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- śniegowa kula;
- burza mózgów;
- analiza materiału źródłowego.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

- Uczniowie zapoznają się z treścią projektu Ustawy o związku partnerskim i przygotowują zestawienie uprawnień, w jakie projektodawcy chcieli wyposażyć osoby zawierające taki związek.

Faza wstępna:

1. Przedstawienie tematu „Związek małżeński a konkubinaty” i celów zajęć.
2. Śniegowa kula. Uczniowie w parach przygotowują definicję małżeństwa oraz konkubinatu. Następnie łączą się w czwórki, porównują swoje pomysły, dyskutują i tworzą wspólną wersję propozycji. W kolejnym kroku łączą się w ósemki i coraz liczniejsze grupy, aż powstanie ogólnoklasowa wersja definicji. Chętna/wybrana osoba zapisuje propozycję na tablicy.
3. Następnie porównują swoje definicje z informacjami zawartymi w sekcji „Przeczytaj” i ewentualnie je weryfikują.

Faza realizacyjna:

1. Praca z widżetem interaktywnym „Małżeństwo a konkubinaty” w sekcji „Przeczytaj”. Najpierw uczniowie sami podczas burzy mózgów wskazują różnice między małżeństwem a konkubinatem, a następnie weryfikują swoje propozycje z informacjami zawartymi w widżecie.

2. Uczniowie zapoznają się z multimediami w sekcji „Animacja”. Wynotowują najistotniejsze informacje. Następnie wykonują polecenie dołączone do materiału.
3. Uczniowie w parach przygotowują argumenty do dyskusji „Czy państwo polskie wystarczająco dba o dobro rodziny”. Dyskutują w klasie, a następnie wybrane osoby przedstawiają wnioski.
4. Praca z projektem Ustawy o związku partnerskim. Uczniowie przedstawiają przygotowane przed zajęciami zestawienia uprawnień. Następnie prowadzą dyskusję, w której porównują te uprawnienia z uprawnieniami małżonków. Chętne/wybrane osoby przedstawiają wnioski.

Faza podsumowująca:

1. W ramach podsumowania uczniowie wykonują ćwiczenia 5–8 z sekcji „Sprawdź się”.
2. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń i poleceń z sekcji „Sprawdź się”.

Praca domowa:

1. Napisz krótką notatkę, uwzględniając w niej najistotniejsze informacje dotyczące zagadnień poruszanych na zajęciach.

Materiały pomocnicze

Bartłomiej Oksznis, *Pojęcie konkubinatu w świetle polskiej doktryny i orzecznictwa*, „Miscellanea Historico-Juridica”, Tom XIII, z. 2, rok 2014.

Paul Brunon, *Redefinicja konkubinatu*, „Studenckie Zeszyty Naukowe” 5/8 2002.

Jan Winiarz, Janusz Gajda, *Prawo rodzinne*, Warszawa 2001.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimediu:

Uczniowie mogą wykorzystać wiadomości zawarte w animacji do przygotowania scenek dramatycznych dotyczących ustalania granic i rozwiązywania konfliktów w związkach.